

2.12 L'Ermita de Sant Miquel

L'ermita de Sant Miquel és situada als afores del nucli urbà d'Alòs de Balaguer. Agafant una pista que porta d'Alòs a la Maçana, a uns 300 metres del poble, hi ha una via que creua el riu i que porta direcció S-SE fins arribar a l'ermita, situada aproximadament a uns 800 metres del riu.

Manquen moltes notícies històriques sobre aquesta ermita de la parròquia d'Alòs.

L'estructura de l'edifici és molt senzilla: planta d'una sola nau capçada a llevant per un absis semicircular. Aquest s'uneix a la nau mitjançant un doble plec que suporta un arc presbiteral. La nau és coberta amb volta de canó que descansa sobre més arcs torals, un d'ells adossat a la

façana de ponent, i que descarreguen sobre pilastres de secció rectangular; el punt de contacte entre l'arc i la pilastra l'ocupa una llosa de secció quadrada que sobresurt a manera d'imposta. Els espais entre les pilastres són ocupats per arcs formers que suporten la volta, tres al mur N i dos al mur S, amb arc de mig punt.

Es conserven dues portes d'accés al temple; probablement la porta que s'obre en el mur de ponent és de construcció tardana, potser relacionada amb el canvi d'ús de l'edifici. La porta original és situada al mur S i és marcada pel tractament diferenciat que reben les dovel·les que formen l'arc de mig punt. La il·luminació interior es resolia mitjançant quatre finestres adovellades de doble esqueixada situades una a cada costat del mur de l'edifici, i la quarta al mig de l'absis, una finestra en forma de creu situada a la part superior del frontispici.

Exteriorment, l'absis és decorat amb un fris d'arcuacions cegues. El parament de l'edifici és de pedra sorrenca a base de carreus força regulars amb filades uniformes. La coberta era de dues aigües i encara es conserva part de les lloses que la cobrien. Probablement es tracta d'un edifici de la primera meitat del segle XI immediatament posterior a la conquesta feudal d'Alòs que almenys ja s'havia produït l'any 1024.

A l'interior de l'església encara resten alguns fragments de pintura mural, localitzats principalment a la banda S de l'intradós de l'arc preabsial i, en menor proporció, en un arc faixó adossat al mur de ponent i en el darrer tram de volta. L'estat de conservació és molt precari, ja que el mur es presenta repicat per tal d'ésser enguixat de nou. S'ha perdut pràcticament tota la gamma de colors i només resta el color vermell emprat per al dibuix i per a definir la forma de les figures, i en alguns punts tota la decoració.

L'altre fragment de pintura conservat en aquest mateix arc, localitzat en una zona més baixa, correspon a dos rostres humans que s'ajunten. La seva proximitat i el fet que molt probablement siguin figures femenines i que duguin nimbe fan que s'hagin d'identificar amb l'escena de la Visitació.

Estem davant un conjunt genuïnament romànic, el qual s'ha de relacionar amb altres conjunts com Sant Martí de Fonollar i Sant Martí de Vic, ambdós datats dins el primer terç del segle XII. Al costat d'això no és probable que les restes pictòriques de Sant Miquel d'Alòs de Balaguer hagin d'ésser datades després de mitjan segle XII.

L'ermita va ser destinada durant molts anys a usos agrícoles. El fet que s'utilitzés per a aquestes feines va provocar danys irreparables a les pintures i a l'estructura. Des de feia temps, les autoritats i els amos anaven mantenint converses sobre la necessitat de restaurar la capella i deixar-la com a llegat històric a les pròximes generacions. Ha estat l'any 2002 quan aquest desig s'ha fet realitat, gràcies al generós gest dels propietaris que cediren, en règim de cessió compartida, l'ermita i mil cinc-cents metres adjacents per a finalitats religioses, culturals o d'esbarjo. La restauració ha pogut ser una realitat gràcies, també, a l'aportació popular i de les institucions.

